

जिल्हा वार्षिक योजनेच्या (सर्वसाधारण)
एकात्मिक दुग्धविकास कार्यक्रमाबाबत..

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विकास विभाग
शासन पुरकपत्र क्रमांक: एमएलके-२०२१/प्र.क्र.२५६/पदुम-८

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय- विस्तार, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक: २३ डिसेंबर, २०२२

- वाचा :** १) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. एमएलके-२०१०/प्र.क्र.४१३/पदुम-८, दि.२४.९.२०१०
२) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय एमएलके-२०१०/प्र.क्र.२२२/पदुम-८, दि.८.१२.२०११

प्रस्तावना :-

जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत एकात्मिक दुग्धविकास कार्यक्रम ही योजना जिल्हा नियोजन समिती मार्फत राज्यात राबविली जाते. राज्यातील सहकार क्षेत्रामार्फत करण्यात येणा-या दुग्धव्यवसायाला चालना देवून शितसाखळी निर्माण करून सहकारी दूध संघाच्या सभासद सहकारी दूध संस्थांचे बळकटीकरण करण्यासाठी संगणक सचिव, मिल्को टेस्टर, दूध संकलनाच्या क्षमतेनुसार १००० / २००० लि. क्षमतेचे डिजी.सेट सह बल्क मिल्क कुलर्स खरेदी करण्यासाठी काही मर्यादेपर्यंत (उपकरणाच्या किंमतीच्या ५०% ते ७५% पर्यंत) निधी उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय दिनांक ८.१२.२०११ च्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला आहे. तथापि, जिल्हा वार्षिक योजनेतर्गत एकात्मिक दुग्धविकास कार्यक्रमासाठी निर्गमित केलेल्या दि.८.१२.२०११ रोजीच्या शासन निर्णयाला बराच कालावधी म्हणजेच जवळपास ११ वर्षांचा प्रदीर्घ कालावधी उलटून गेला आहे. दुग्धव्यवसायाचे बदलते स्वरूप, सहकारी क्षेत्राला खाजगी क्षेत्राशी करावी लागणारी स्पर्धा, सहकारी दूध क्षेत्राला बळकटी देण्यासाठी सदर शासन निर्णयामध्ये नवीन घटकांचा अंतर्भाव करणे आवश्यक आहे. त्यानुषंगाने सदर शासन निर्णयात नवीन घटकांचा अंतर्भाव करून, अटी व शर्ती निर्धारित करण्याचा निर्णय शासनाच्या विचाराधिन होता.

शासन पुरकपत्र :-

शासन या पुरकपत्रान्वये जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत एकात्मिक दुग्धविकास कार्यक्रमाच्या दि.८.१२.२०११ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये खालील नवीन घटकांचा समावेश करण्यास मान्यता देत आहे.

- प्रस्तावित घटक, पात्र लाभार्थी यांचा तपशिल खालीलप्रमाणे.

अ.क्र.	प्रस्तावित घटक	पात्र लाभार्थी	अनुदान तपशिल	
			शासन हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	दूध संकलनासाठी स्टेनलेस स्टिल अथवा ॲल्युमिनियम कॅन क्षमता १० लिटर व ४० लिटर AISI (३०४) ग्रेड	प्राथमिक सहकारी संस्था/ सहकारी दूध संघ	५०%	५०%
२	प्रयोगशाळेतील अत्याधुनिक दूध व दुग्धजन्य पदार्थ तपासणी सयंत्र			
	१.मिल्को स्क्रीन ॲनालायझर (NDDDB ने शिफारस व प्रमाणित केलेले)	तालुका/जिल्हा सहकारी दूध संघ	७५%	२५%

	२. भेसळ तपासणी कीट	प्राथमिक सहकारी संस्था/तालुका/जिल्हा सहकारी दूध संघ	७५%	२५%
	३. मिलको स्कॅन	तालुका/जिल्हा सहकारी दूध संघ	५०%	५०%
३	प्लॅस्टीक वापरावर बंधने येत असल्याने काचेच्या दूधबॉटल पॅकींग सयंत्र	तालुका/जिल्हा सहकारी दूध संघ	५०%	५०%
४	दूध व दुग्धजन्य पदार्थ निर्मितीसाठी सयंत्रे (होमोजिनायझर, क्रिम सेप्रेटर, मिल्क कन्डेन्स प्रकल्प इ.)			
	पनीर उत्पादन व पॅकींग सयंत्रे	तालुका/जिल्हा सहकारी दूध संघ	५०%	५०%
	दही उत्पादन व पॅकींग सयंत्रे			
	श्रीखंड उत्पादन व पॅकींग सयंत्र			
	खवा व पेढे उत्पादन व पॅकींग सयंत्रे			
	मसाला दूध अथवा स्टरलाईज्ड दूध पॅकींग सयंत्र, स्टरलाईज रिटोर्ट, अद्ययावात संगणक सचिव, ऑटोमॅटीक फ्लेवर्ड मिल्क लाईन	तालुका/जिल्हा सहकारी दूध संघ	७५%	२५%
५	१० ते ५० मे.टन दुग्धजन्य पदार्थ साठवणूक क्षमतेचे कोल्ड स्टोरेज	तालुका/जिल्हा सहकारी दूध संघ	५०%	५०%
६	दूध साठवणुकीकरीता १०००० ते ५०००० लि. क्षमतेपर्यंत स्टोअरेज टँक	तालुका/जिल्हा सहकारी दूध संघ	५०%	५०%

अटी व शर्ती:-

- जिल्हा वार्षिक योजनेतर्गत अनुदानाचा लाभ फक्त राज्यातील सहकारी दूध संस्थानांच देय असेल.
- उपरोक्त अनुदानाचा लाभ घेण्यासाठी प्राथमिक सहकारी दूध संस्थांचे किमान दूध संकलन हे प्रतिदिन २०० लिटर इतके असणे बंधनकारक आहे. तथापि सदर अट ही कोकण विभागापुरती शिथील करण्यात येत आहे.
- कोकण विभाग वगळता उर्वरीत महाराष्ट्रातील लाभार्थी तालूका/जिल्हा सहकारी दूध संघ यांचे प्रतिदिन दूध संकलन हे १० हजार लिटर असावे. कोकण विभागातील लाभार्थी सहकारी दूध संघ यांचे प्रतिदिन दूध संकलन हे ५ हजार लिटर असावे.
- सदर घटकांची खरेदी प्रक्रिया आयुक्त, दुग्धव्यवसाय यांनी शासनाच्या GeM पोर्टलवरून करावी. तथापि, सदर घटक GeM पोर्टलवर उपलब्ध नसतील, तर आयुक्त, दुग्धव्यवसाय यांच्या अध्यक्षतेखाली खरेदी समिती गठीत करून ई-निविदेद्वारे उक्त घटकांची खरेदी करण्यात यावी. तथापि, रु.५० लाखापेक्षा जास्त खरेदीच्या बाबतीत खरेदी समितीच्या शिफारशींना शासनाची मान्यता घेण्यात यावी.

५. लाभार्थी संघाचे नोंदणी व दुग्धव्यवसाय याचा किमान पाच वर्षे अनुभव असणे आवश्यक आहे.
६. लाभार्थी संघ / संस्था यांचेकडे स्वमालकीची जागा / कार्यालय तसेच आवश्यक साधने (वीज, पाणी व प्रशिक्षित मनुष्य वळ) असणे आवश्यक आहे.
७. लाभार्थी संघाने राज्य अथवा केंद्र शासनाच्या योजनांमधून यापुर्वी उपरोक्त घटकांकरीता लाभ घेतलेला नसावा.
८. लाभार्थी संघाची आर्थिक स्थिती व लेखा परिक्षण याबाबत सक्षम प्राधिकारी यांचे प्रमाणपत्र आवश्यक राहिल.
९. लाभार्थी संघाने दूध संकलन व वितरण याबाबत आराखडा सादर करणे बंधनकारक राहिल.
१०. लाभार्थी संघाने मागणीबाबत सविस्तर प्रस्ताव (Detail Project Report) जिल्हा दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी यांचे मार्फत सादर करणे आवश्यक राहिल.

संदर्भ क्र १ येथील शासन निर्णयान्वये जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत अनुज्ञेय कामांकरीता जिल्हाधिकारी यांना प्रदान करण्यात आलेले प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याचे अधिकार रुपये १ कोटी वरून रुपये ५ कोटी इतके वाढविण्यात येत आहेत. तसेच यासंबंधित तांत्रिक मंजूरीचे अधिकार आयुक्त, दुग्धव्यवसाय यांना राहतील. दि.८.१२.२०११ रोजीच्या शासन निर्णयातील ऊर्वरीत अटी व शर्तीमध्ये कोणताही बदल करण्यात येत नाही.

सदर शासन पुरकपत्र नियोजन विभागाच्या सहमतीने व त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.६४/१४८१, दि.०२.१२.२०२२ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन पुरकपत्र महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२१२२३१७५८४०१३०१ असा आहे. हे पुरकपत्र डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(नि. भा. मराळे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. आयुक्त दुग्धव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य,
२. सर्व विभागीय आयुक्त
३. सर्व जिल्हाधिकारी
४. प्रादेशिक दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी, सर्व
५. जिल्हा दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी, सर्व
६. जिल्हा नियोजन अधिकारी (सर्व)
७. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
८. नियोजन विभाग कार्यासन क्र. १४८१, १४३१ मंत्रालय, मुंबई
९. निवडनस्ती (पदुम-८).